

Brucellozis -Yavru Atma Hastalığı

Brucellozis hastalığı ülkemiz hayvancılığı açısından da önemli zoonoz hastalıklardan biridir. Ekonomik kayıplarının yanısıra insan sağlığını da etkilemesi nedeniyle hem dünya ülkeleri hem de ülkemizde, salgın hayvan hastalıkları ile mücadelede ilk sıralarda yer almaktadır.Brucella hastalığı küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarda YAVRU ATMA İLE SONUÇLANAN ÖNEMLİ BİR HASTALIKTIR.

Hayvanlarda bu hastalık yavru atma, süt veriminde azalma, damızlık değerinin kaybolması, kısırılık gibi hem yetiştirici hem de ülke ekonomisi açısından ciddi kayıplara yol açmaktadır.

Ayrıca insan sağlığı açısından taşıdığı risk hastalığın önemini daha da artırmaktadır.Brucellozis ülkemizde hem hayvanlarda hem de insanlarda ihbari mecburi bir hastalıktır.

Hastalığın Etkenleri Nelerdir?

Altı türü bulunan Brucella grubu mikroorganizmalardan Brucella melitensis, Brucella abortus ve Brucella suis halk sağlığı yönünden büyük önem taşır.

B. melitensis başlıca koyun ve keçileri etkilemekle birlikte sığır ve köpekleri de enfekte edebilir. Kırsal kesimde insanların bu hayvanlarla yakın teması ve koyun-keçi sütünün geleneksel tüketim şekli nedeniyle koyun-keçi brusellozisi (B.melitensis) ülkemizde insan sağlığına olumsuz etkisi bakımından daha büyük öneme sahiptir. B. melitensis'in 3 biyotipi bulunur.

B. abortus, sığırlarda enfeksiyon oluşturur, fakat manda, deve, geyik, at, koyun, köpek, domuz ve insanlara da bulaşır.

Brusellozis Nasıl Bulaşır?

Brusellozis, duyarlı hayvanlara genellikle enfekte hayvanlarla doğrudan temas yoluyla veya enfekte hayvanların akıntılarıyla bulaşık çevreden geçer. Atık yavrular, yavru zarlari ve sıvıları, yavru atmış veya doğum yapmış enfekte bir hayvanın vaginal akıntılarının hepsi son derece fazla sayıda enfeksiyöz Brucella mikroorganizmalarını içerir. Hayvanlar bu materyalleri yalayarak veya Brucella etkeni ile bulaşık su ve gıdayı tüketerek enfekte olurlar. Süt, idrar, dışkı ve eklem sıvıları da bakterilerin kaynağıdır. Enfekte boğa ve koçların semenlerinde de etken bulunur ve çiftleşme ile bulaşma olur.Ayrıca enfekte annelerden yavrularına anne karnında veya doğum sonrası enfekte ağız sütü yada enfekte diğer hayvanların sütü ile beslenme sonucu bulaşma görülebilir.

Genel kural olarak brusellozis bir sürüden diğer bir sürüye enfekte veya enfeksiyöz etkene maruz kalmış hayvanların sürüye sokulmaları ile görülür. Bu şekilde bulaşma enfekte veya satın almadan önce enfeksiyona maruz kalmış hayvanların sürüye sokulması ile görülür. Hastalık aynı zamanda brusellozisten ari bir sürünün hastalıklı sürü ile aynı merada otlatılması ile de bulaşır. Ayrıca köpek ve kediler, kuşlar, yabani hayvanlar atık yavru ve yavru zarlari bir meradan diğerine taşıyarak dolaylı olarak bulaşmada rol oynayabilirler.

Brusellozisin İnkübasyon Süresi Ne kadardır?

İnkübasyon süresi mikroorganizmanın enfeksiyöz dozuna maruz kalınması ile hastalık belirtilerinin görülmesi arasında geçen süredir. Hayvanlarda brusellozisin inkübasyon süresi 2 hafta ile 1 yıl, hatta bazı durumlarda daha uzun olmak üzere oldukça değişiklik gösterir. Enfeksiyona duyarlılık ve hastalığın belirtileri yaş, cinsiyet, ırk, gebelik durumu, hayvanın bağışıklık durumu, alınan bakterinin miktarı, türü ve virülensine göre değişiklik gösterir.

Hastalığın Hayvanlardaki Belirtileri Nelerdir?

Sığırlarda:

Dişi hayvanlarda başlıca belirti yavru atmadır. Yavru atma genellikle gebeliğin 5-7 nci aylarında görülür. Gebelik süresini tamamlayarak doğan yavrularda da doğum sonrası hemen ölüm görülebilir. Yavru zarlarının atılmaması ve uterus iltihaplanması sonucu tekrar gebe kalma süresi uzar veya kalıcı kısırlık oluşabilir. Yavru atma ve tekrar gebe kalma aralığının uzaması nedeniyle laktasyon süresindeki değişiklikler sonucu süt verimi azalabilir. Tamamen duyarlı sürülerde atık oranı % 30-80 arasında olabilir. Bütün enfekte hayvanlar yavru atmazlar ve bazı vakalarda atık oranı çok düşük olup hastalık sinsi seyrederek. Bazı hayvanlarda bacak eklemlerinde yangı ve şişlikler görülebilir. Erkek hayvanlarda da üreme organları etkilenir.

Koyun ve Keçilerde:

Bu hayvanlarda da başlıca belirti yavru atmadır. Yavru atma genellikle gebeliğin son 2 ayında görülür. Canlı fakat zayıf kuzu doğumu görülebilir. Keçiler enfeksiyona koyunlardan daha duyarlıdır. Keçilerde mikroorganizmaların atık veya doğumu takiben enfekte uterusu atılımı koyunlara oranla daha çok ve uzun sürer. Genellikle 2-3 ay , bazen daha uzun sürebilir. Koyunlarda ise genellikle 3 haftadır. Koyunlarda enfeksiyon kendini sınırlayıcı karakterde olup, enfekte hayvanlar ortalama 6 ay içinde enfeksiyondan doğal olarak ari olmaya bir eğilim gösterirler. Ancak yaklaşık % 20'si daha uzun süre taşıyıcı olabilir. Bir defa atık yapan koyunlar nadiren ikinci kez yavru atarlar ve tekrar enfeksiyona oldukça dirençlidirler. Sığırlarda olduğu gibi az oranda olmasına rağmen enfekte annelerden doğan kuzu ve oğlakların enfeksiyonu gizli olarak taşıma ihtimali mevcuttur. **Atık yapan koyunlar genel olarak 2 aya kadar sütle mikroorganizmayı çıkarırlar.**

Brusellozis Nasıl Teşhis Edilir?

Enfekte hayvanları görünümüne göre tespit eden etkili bir yol yoktur. Hastalığın teşhisi ancak laboratuvar testleri ile olur. Laboratuvar teşhisi ya mikroorganizmanın kendisinin tespiti veya ona karşı oluşan antikorların kan serumu ve sütle ortaya konulması ile olmaktadır. Bu amaçla Laboratuvara etkenlerin tespiti amacıyla atık yavru, yavru zarları, vaginal svablar, süt örnekleri, antikorların tespiti amacıyla kan serumu ve süt örneklerinden yararlanılır.

Hayvanlarda Brusellozis Tedavi Edilebilir mi?

Hem ekonomik olmaması hem taşıyıcılığın önlenememesi hem de insanlara bulaşması nedeniyle hayvanlarda tedavi önerilmez. Ancak korunma tedbirleri ile hastalıkla mücadele edilir.

Hayvanlar Brusellozisten Nasıl Korunur?

Brusellozis enfeksiyonu bir sürüye girdikten sonra o sürünün hastalıktan ari hale getirilmesi oldukça güç, zaman alıcı ve masraflıdır. Ayrıca hayvan sahibi, yakın çevresi ve süt ürünlerini tüketenler için oluşan risk göz önüne alındığında hastalıktan korunma büyük önem taşır.

Brusellozisin kontrolü genel hijyenik tedbirlerin uygulanması, karantina, enfekte hayvanların sürüden çıkarılması (test ve kesim) ve aşılama yöntemleri ile olmaktadır.

Yavru atan hayvanların tüm atıkları ile bu atıkların temas ettiği yem ve altlıklar ya derine gömülerek üzerine yanmamış kireç dökülmeli veya yakılarak imha edilmelidir. Ahır ve ağıllarda dezenfeksiyon yapılmalıdır.

Bütün atık vakalarında zaman geçirilmeden Bakanlık İl ve İlçe Müdürlüklerine veya bir veteriner hekime müracaat edilmelidir. Hayvanlar brusellozise karşı aşılatılmalıdır. Sürüye yeni katılan hayvanların da aşılatılmasına dikkat edilmelidir. Hayvanlarda Brusellozise Karşı Hangi Aşılar Uygulanmaktadır?

Brusellozis'e karşı kullanılan aşılar ülkemizde Bakanlığımıza bağlı Pendik Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü'nde üretilmektedir. Koyun ve keçilerde B. melitensis Rev.1, sığırlarda B. abortus S19 aşısı kullanılmaktadır.

Brusellozis İnsanlara Nasıl Bulaşır?

Brucella mikroorganizmaları insanlara çeşitli yollarla bulaşmaktadır. En yaygın bulaşma yolu mikroorganizma ile bulaşık çiğ süt ve süt ürünlerinin (peynir, krema, tereyağı, dondurma vs.) tüketilmesidir. Ülkemizde koyun-keçi sütlerinden yapılan peynirler genellikle hiçbir ısıtma işlemi uygulanmadan yapılmakta ve insanlar için risk taşımaktadır. Enfekte hayvanlar, hayvan karkasları, atık yavru ve atık yapan hayvanların genital akıntıları, idrar ve dışkıları ile doğrudan temas ile bulaşma olabilir. Doğrudan temasta sindirim sistemi ile bulaşma ön planda olmakla birlikte hasarlı deriden ve solunum yoluyla bulaşma da söz konusudur. Hayvan gübresi ile bulaşan sebzelerin tüketimi de insan enfeksiyonlarından sorumlu olabilir.

Hayvan yetiştiriciler, veteriner hekimler ve veteriner sağlık teknisyenleri, mezbaha çalışanları, et sanayiinde çalışanlar ve laboratuvar çalışanları brusellozisin bulaşması açısından daha fazla riske sahiptir.

İnsanlarda Brusellozisin Belirtileri Nelerdir?

Hastalığın inkübasyon süresi genellikle 1-3 hafta kadardır, bazen birkaç aya kadar uzayabilir. Belirtiler hafif veya şiddetli düzeyde, aniden veya yavaş gelişerek ortaya çıkabilir. Hastalarda sürekli, aralıklı veya düzensiz bir ateş, terleme, kas ve iskelet sistemine olan belirgin etkisinin sonucu olarak yorgunluk, dermansızlık, genel ağrı ve mental depresyon gibi semptomlar görülür. En çok etkilenen eklemler kalça, diz ve dirseklerdir. Bazı hastalarda klinik olarak ürogenital semptomlar belirgindir. Ayrıca mide-barsak, akciğerler, kan yapan organlar, cilt ve nadiren de kalp-damar sistemi ve beyin (menenjit) etkilenir. Brucella mikorganizmaları insanlarda hayvanlardaki gibi özellikle bir düşük etkeni değildir. Bu nedenle bruselloziste insanlardaki düşük riski diğer bakteriyel enfeksiyonların seyrinde görülebilecek düşük riskinden fazla değildir. Erkek hastalarda testis, epididimit ve veziküloseminallere yerleşim sonucu akut orşit, epididimitis gelişimi daha sıktır. Hastalığın süresi birkaç haftadan birkaç aya kadar uzayabilir.

İnsanlarda Brusellozis Tedavi Edilebilir mi?

Brucella belirtiler bulunan kişilerin en yakın sağlık kuruluşuna başvurması gerekmektedir.

İnsanlarda Brusellozis Nasıl Önlenir?

Pastörize olmamış veya iyice kaynatılmamış süt ve böyle sütlerden yapılan peynir, krema, dondurma gibi süt ürünleri tüketilmemelidir. Pastörize edilmediği bilinmeyen süt ve süt ürünleri yenilip içilmemelidir.

Hayvan yetiştiricileri yavru atan hayvanların tüm atıkları ile bu atıkların temas ettiği yem ve altlıkları çıplak el ile dokunmadan imha etmelidir. Atıklar çevreye atılmamalı, özellikle kedi ve köpeklere verilmemelidir. Ahır ve ağıllarda dezenfeksiyon yapılmalıdır. Atık görüldüğünde hemen bir veteriner hekime haber verilmeli ve hastalığın teşhisi konulduktan sonra hayvanlar mutlaka aşılatılmalıdır. Ayrıca koruyucu olarak genç hayvanların aşılatılmasına önem verilmelidir. Çünkü insanlarda brusellozisin önlenmesi hastalığın hayvanlarda kontrol ve eradikasyonuna bağlıdır.

